

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 62 0 Пс 010318 20 Рев
Бања Лука, 10.09.2020. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Типе, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Стечајна маса РМУ „М.“ М., кога заступа пуномоћник М.Ч., адвокат из Ф., против туженог „С.“ д.о.о. Г., кога заступа пуномоћник Р.Е., адвокат из Б., ради неоснованог обogaћења, вриједност спора 373.970,21 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 62 0 Пс 010318 19 Пж 3 од 20.03.2020. године, на сједници вијећа одржаној дана 10.09.2020. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја, пресуда Вишег привредног суда у Бањој Луци број 62 0 Пс 010318 19 Пж 3 од 20.03.2020. године преиначава, у оспореном дијелу одлуке о тужбеном захтјеву, тако што се жалба туженог дјелимично усваја и првостепена пресуда Окружног привредног суда у Требињу број 62 0 Пс 010318 17 Пс 2 од 23.10.2019. године преиначава у дијелу одлуке о затезној камати те се тужени обавезује да тужитељу на досуђени износ од 373.970,21 КМ плати законску затезну камату за период од 28.11.2014. године па до исплате, умјесто за раније досуђени период од 01.06.2012. године па до исплате, док се жалба туженог у осталом дијелу одбија и првостепена пресуда, у дијелу којим је досуђен износ од 373.970,21 КМ и у дијелу одлуке о трошковима поступка, потврђује.

Тужени се обавезује да тужитељу надокнади трошкове ревизионог поступка у износу од 3.939,97 КМ, у року од 30 дана.

У осталом дијелу ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Требињу број 62 0 Пс 010318 17 Пс 2 од 23.10.2019. године тужени је обавезан да тужитељу, на име неоснованог обogaћења, исплати износ од 373.970,21 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.06.2012. године па до исплате, као и да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 28.288,30 КМ, са законском затезном каматом почев од 23.10.2019. године па до исплате. Одбијен је као неоснован приговор компензације потраживања туженог.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 62 0 Пс 010318 19 Пж 3 од 20.03.2020. године, жалба туженог је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена у досуђујућем дијелу, тако што је одбијен захтјев тужитеља да се обавезе тужени да му на име неоснованог обogaћења исплати износ од 373.570,21 КМ, са законском затезном каматом почев од 01.06.2012. године па до исплате, као и захтјев за накнаду трошкова поступка у износу од 28.288,30 КМ, са законском затезном каматом. Жалба туженог у осталом дијелу је одбијена и првостепена пресуда потврђена у дијелу којим је одбијен као неоснован приговор компензације.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи и захтјев тужитеља усвоји.

У одговору на ревизију тужени предлаже да се изјављена ревизија одбије као неоснована.

Ревизија је дјелимично основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужени обавезе да му, због стицања без основа, исплати износ од 373.970,21 КМ, са законском затезном каматом.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је тужени за тужитеља вршио услуге ископа угља; да је тужени покренуо судске поступке ради наплате извршених радова по основу уговора о дјелу, међу којим поступцима су и поступци број Пс-133/04 и Пс-135/04 који су се водили пред Основним судом у Требињу; да је у току трајања ових судских поступака дана 24.11.2006. године над тужитељем отворен стечајни поступак, који је окончан рјешењем о закључењу стечајног поступка од 23.05.2016. године; да је у стечајном поступку тужени потраживања о којима су вођени судски поступци, пријавио у укупном износу од 684.583,44 КМ, на темељу правоснажних судских пресуда које у тим поступцима исходио; да је та потраживања на испитном рочишту од 12.03.2007. године стечајни управник признао у износу од 622.366,16 КМ; да су призната потраживања по наведеним пресудама туженом исплаћена у проценту од 60 % дана 29.02.2008, 27.06.2008. и 26.06.2009. године, у укупном износу од 373.970,21 КМ; да је парнични поступак који је вођен код Основног суда у Требињу у предмету број Пс-135/04 окончан пресудом Врховног суда Републике Српске од 10.05.2012. године којом је у цијелости одбијен као неоснован захтјев туженог за плаћање извршених радова, тј. преиначене су и првостепена и другостепена пресуда; да је предмет број Пс-133/04 окончан доношењем одлуке другостепеног суда дана 09.02.2009. године тако што је другостепени суд, након претходног укидања првостепене и другостепене пресуда од стране Врховног суда Републике Српске, одбио као неоснован захтјев туженог за плаћање извршених радова; да је по правоснажном окончању наведених судских поступака стечајни управник тужитеља дана 11.05.2015. године поднио захтјев стечајном суду за измјену података у табели признатих потраживања; да је поступајући по захтјеву стечајног управника стечајни суд дана 15.05.2015. године донио рјешење о измјени табеле признатих потраживања, те умањио призната потраживања по ова два предмета у висини која је предмет овог спора.

Код наведених чињеница, првостепени суд је утврдио да је отпао основ по коме је у стечајном поступку туженом исплаћено потраживање за извршене радове о којим потраживањима је водио поступак код Основног суда у Требињу у предметима број Пс-133/04 и Пс-135/04. У складу са наведеним, примјеном одредбе члана 210. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/05, даље ЗОО), суд је утврдио да је захтјев тужитеља основан. У погледу легитимације и заступања тужитеља, првостепени суд утврђује да стечајна маса има страначку способност, а да је пуномоћник М.Ч., адвокат из Ф., овлаштен од стране стечајног управника да заступа тужитеља у стечају, па слиједом тога и стечајну масу, а да је поред наведеног пуномоћ за заступање пуномоћнику дао и Одбор повјерилаца. Сагласно наведеном, првостепени суд је обавезао туженог да тужитељу врати износ од 373.970,21 КМ, са законском затезном каматом. Одлучујући о приговору компензације, првостепени суд утврђује да се ради о пресуђеној ствари, односно да је истицање компензационог приговора усмјерено на ревидирање већ правоснажно окончаног поступка, из ког разлога је приговор компензације одбио као неоснован.

Одлучујући о жалби туженог, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења првостепеног суда, као и правне закључке који се тичу страначке способности тужитеља и овлаштења за заступање тужитеља, али је, за разлику од првостепеног суда, утврдио да захтјев за исплату траженог износа није основан, налазећи да су за одлуку о тужбеном захтјеву, релевантне одредбе Закона о стечајном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 26/10 – пречишћени текст, даље: ЗСП) и да у конкретном случају нема мјеста примјени одредбе члана 210. ЗОО.

Према разлозима другостепене пресуде, отварањем стечајног поступка повјериоци своја потраживања према стечајном дужнику остварују само у стечајном поступку, док се по сили закона прекидају сви судски поступци који су у току (одредба члана 59. ЗСП), а настављају се само судски поступци који се тичу потраживања која су оспорена у стечајном поступку. Тиме, према становишту другостепеног суда, након отварања стечајног поступка над тужитељем, није било услова за наставак поменутих судских поступака који су између странака вођени, јер је тужени у стечајном поступку пријавио потраживање које је било предмет тих судских поступака, а стечајни управник је пријављено потраживање на испитном рочишту од 12.03.2007. године признао и уврстио у табелу признатих потраживања, која табела има снагу правоснажне правоснажне пресуде (одредба члана 119. став 3. ЗСП). Како је исплата туженом извршена на основу правоснажне судске одлуке (табеле признатих потраживања), другостепени суд закључује да се не може радити о неоснованој исплати, као и да чињеница, да је у стечајном поступку на захтјев стечајног управника суд измијенио табелу признатих потраживања, не може умањити ефекат правоснажности одлуке о признатим потраживањима. Налазећи да је тиме првостепени суд неправилно дао предност правоснажним пресудама које су донесене након правоснажно окончаног поступка о признању пријављених потраживања, жалбу туженог је дјелимично усвојио и првостепену пресуду преиначио у дијелу којим је одлучено о тужбеном захтјеву, тако што је тужбени захтјев у цјелости одбио као неоснован, док је у осталом дијелу (којим је одлучено о приговору компензације) жалбу туженог одбио.

Одлука другостепеног суда, у оспореном дијелу одлуке о тужбеном захтјеву, није правилна и законита.

Према чињеницама које су утврдили нижестепени судови, потраживање туженог према тужитељу, по основу услуга ископа угља, је било предмет захтјева у парницама које су између странка вођене по бројем Пс-133/04 и Пс-135/04 (тужени из ове парнице је тужитељ у тим парницама). Над тужитељем је стечајни поступак отворен дана 24.11.2006. године, када се по сили закона прекидају судски поступци, те стечајни повјериоци своја потраживања према стечајном дужнику могу остваривати само у стечајном поступку (одредбе члана 59. и 60. ЗСП). Настављају се само судски поступци који се тичу потраживања која су оспорена у стечајном поступку (одредба члана 120. ЗСП). Тужени је у стечајном поступку пријавио потраживања из наведених парница и на испитном рочишту стечајни управник је, имајући у виду правоснажне пресуде које је суд донио у тим парницама, пријављено потраживање признао у укупном износу од 622.366,16 КМ и исто је уврштено у табелу признатих потраживања. На темељу тога, тужени је у стечајном поступку наведено потраживање наплатио у проценту од 60 %, односно у укупном износу од 373.970,21 КМ.

У конкретном случају, не ради се о парници стечајног повјериоца, чије је потраживање признато на испитном рочишту и уврштено у табелу признатих потраживања, који упис у табелу има дејство као правоснажна пресуда (одредба члана 119. став 3. ЗСП), те који је наплатио потраживање на темељу исте. Не ради се ни о парници стечајног повјериоца, чије је потраживање од стране стечајног управника оспорено, а који уколико успије у судском спору може тражити исправку табеле потраживања (одредба члана 121. став 2. ЗСП). Ради се о парници стечајног дужника, односно стечајне масе, након што су испитана пријављена потраживања, сачињен диобни попис и проведена диоба, те након што је закључен стечајни поступак над стечајним дужником.

Према одредби члана 59. став 1. ЗСП отварањем стечајног поступка прекидају се судски поступци и поступци пред арбитражама, уколико се односе на стечајну масу. Прекид траје до закључења стечајног поступка, уколико се правни спор прије тога не настави у складу са одредбама овог члана. Стечајни повјериоци могу након закључења стечајног поступка остваривати своја преостала потраживања према дужнику појединцу по општим правилима грађанског права (одредба члана 132. став 1. ЗСП). На приједлог стечајног управника, стечајних повјерилаца или по службеној дужности стечајни судија ће по закључењу стечајног поступка одредити накнадну диобу ако се након закључног рочишта: 1. испуне услови да се задржани износи подијеле стечајним повјериоцима, 2. износи који су плаћени из стечајне масе врате назад у стечајну масу, 3. накнадно пронађе имовина која улази у стечајну масу (одредба члана 133. став 1. тачке 1, 2. и 3. ЗСП), а закључење стечајног поступка не спречава одређивање накнадне диобе (одредба члана 133. став 2. ЗСП).

Сагласно наведеним законским одредбама, овај суд цијени да нема законских сметњи за вођење предметне парнице, по правилима грађанског права.

На испитном рочишту стечајни управник је признао потраживање туженог, имајући у виду правоснажне пресуде суда, које су донесене у поменутих парницама које су вођене између стечајног дужника и туженог. Иако је, сходно одредбама ЗСП, по отварању стечајног поступка над стечајним дужником поступак у тим парницама требао бити прекинут, исти је настављен, те су у једној од тих парница одлуком ревизионог суда преиначене нижестепене пресуде и захтјев туженог (тужитељ у тим парницама) је одбијен, док је у другој парници по доношењу укидне одлуке ревизионог суда, у

поновном поступку тужбени захтјев туженог правоснажном одлуком суда у цјелости одбијен. Без обзира на одредбе ЗСП о прекиду поступка, не може се занемарити дејство правоснажних одлука суда, којима је, у коначном, захтјев туженог у тим парницама правоснажно одбијен.

Произлази, да је тиме отпао основ, на темељу којег је стечајни управник, на испитном рочишту, признао потраживање туженог, те је исто уврштено у табелу признатих потраживања, која је била основ за наплату спорног потраживања у стечајном поступку у износу од 373.970,21 КМ. Другачије речено, како је тиме отпао основ за признање спорног потраживања, а тиме и за уврштавање у табелу признатих потраживања (одредба члана 210. став 2. ЗОО), која је и измијењена рјешењем стечајног суда од 15.05.2015. године, то се тужени у стечајном поступку неосновано наплатио за утужени износ.

Другачијим тумачењем одредаба материјалног права, што тужитељ у ревизији основано истиче, тужени би износ који је неосновано наплатио (јер је правоснажним одлукама суда утврђено да му тужитељ ништа не дугује) задржао за себе, што би довело до нарушавања једнакости повјерилаца, односно довело до стављања одређених повјерилаца у привилегован положај, што је супротно циљевима стечајног поступка (одредба члана 2. став 2. ЗСП).

Стога је побијану пресуду ваљало преиначити и туженог обавезати да тужитељу исплати износ од 373.970,21 КМ. Тужени је у вријеме стицања био савјестан, па је сагласно одредби члана 214. ЗОО, истога ваљало обавезати да на досуђени износ плати законску затезну камату од дана подношења тужбе (28.11.2014. године) па до исплате, а не од 01.06.2012. године, како је то тужбеним захтјевом тражено.

Како је, дакле, побијана пресуда у оспореном дијелу заснована на погрешној примјени материјалног права, то је изјављена ревизија дјелимично усвојена и одлучено као у изреци, примјеном одредбе члана 250. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП).

Сагласно одредби члана 397. став 2. и 386. став 3. ЗПП, тужени је обавезан да тужитељу надокнади трошкове ревизионог поступка у укупном износу од 3.939,97 КМ (састав ревизије, са паушалом и ПДВ), имајући у виду да је тужитељ успио у ревизионом поступку, осим у незнатном дијелу одлуке о затезној камати.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић